

قانون مالیاتهای مستقیم - ماده 97

ماده 97- درآمد مشمول مالیات اشخاص حقیقی موضوع این قانون که مکلف به تسلیم اظهارنامه مالیاتی میباشند به استناد اظهارنامه مالیاتی مودی که با رعایت مقررات مربوط تنظیم و ارائه شده و مورد پذیرش قرار گرفته باشد، خواهد بود. سازمان امور مالیاتی کشور میتواند اظهارنامه‌های مالیاتی دریافتی را بدون رسیدگی قبول و تعدادی از آنها را بر اساس معیارها و شاخصهای تعیین شده و یا به طور نمونه انتخاب و برابر مقررات مورد رسیدگی قرار دهد. در صورتی که مودی از ارائه اظهارنامه مالیاتی در مهلت قانونی و مطابق با مقررات خودداری کند، سازمان امور مالیاتی کشور نسبت به تهیه اظهارنامه مالیاتی برآوردی براساس فعالیت و اطلاعات اقتصادی کسب شده مودیان از طرح جامع مالیاتی و مطالبه مالیات متعلق به موجب برگ تشخیص مالیات اقدام می‌کند. در صورت اعتراض مودی چنانچه ظرف مدت سی روز از تاریخ ابلاغ برگ تشخیص مالیات، نسبت به ارائه اظهارنامه مالیاتی مطابق مقررات مربوط اقدام کند، اعتراض مودی طبق مقررات این قانون مورد رسیدگی قرار می‌گیرد، این حکم مانع از تعلق جریمه‌ها و اعمال مجازات‌های عدم تسلیم اظهارنامه مالیاتی در موعد مقرر قانونی نیست.

حکم موضوع تبصره ماده (239) این قانون در اجرای این ماده جاری است.

تبصره- سازمان امور مالیاتی کشور موظف است حداکثر ظرف مدت سه سال از تاریخ ابلاغ این قانون، بانک اطلاعات مربوط به نظام جامع مالیاتی را در سراسر کشور مستقر و فعال نماید. در طی این مدت، در ادارات امور مالیاتی که نظام جامع مالیاتی به صورت کامل به اجراء در نیامده است، مواد (97)، (98)، (152)، (153)، (154) و (271) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب سال 1380 مجری خواهد بود. (1)

1. به موجب بند 22 ماده واحده قانون اصلاح قانون مالیاتهای مستقیم، مصوب 31/4/1394، این ماده و تبصره آن جایگزین ماده (97) قانون و تبصره های آن شد.

"ماده 97- در موارد زیر درآمد مشمول مالیات مودی از طریق علی‌الرأس تشخیص خواهد شد:

1- در صورتی که تا موعد مقرر ترازنامه و حساب سود و زیان و یا حساب درآمد و هزینه و حساب سود و زیان، حسب مورد، تسلیم نشده باشد.

2- در صورتی که مودی به درخواست کتبی اداره امور مالیاتی مربوط از ارائه دفاتر و یا مدارک حساب در محل کار خود خودداری نماید (منظور از محل کار در مورد اشخاص حقوقی نیز همان اقامتگاه قانونی آنها می‌باشد مگر این که مودی قبلاً مرکز عملیات خود را برای ارائه دفاتر و اسناد و مدارک کتبا به اداره امور مالیاتی مربوط اعلام نموده باشد). در اجرای این بند هر گاه مودی از ارائه قسمتی از مدارک حساب خودداری نماید چنانچه مربوط به هزینه باشد از احتساب آن جزء هزینه‌های قابل قبول خودداری می‌شود و در صورتی که مربوط به درآمد باشد درآمد مشمول مالیات این قسمت از طریق علی‌الرأس تعیین خواهد شد.

3- در صورتی که دفاتر و اسناد و مدارک ابرازی برای محاسبه درآمد مشمول مالیات به نظر اداره امور مالیاتی غیر قابل‌رسیدگی تشخیص شود و یا به علت عدم رعایت موازین قانونی و آیین‌نامه مربوط مورد قبول واقع نشود که در این صورت مراتب باید با ذکر دلایل کافی کتبا به مودی ابلاغ و پرونده برای رسیدگی به هیأتی متشکل از سه نفر حسابرس منتخب رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور احاله گردد. مودی می‌تواند ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ با مراجعه به هیأت مزبور نسبت به رفع اشکال رسیدگی و ادای توضیح کتبی در مورد نحوه رعایت موازین قانونی و آیین‌نامه حسب مورد اقدام نماید و در هر حال هیأت مکلف است ظرف ده روز پس از انقضای یک ماه فوق نظر خود را با توجیهات و دلایل لازم و کافی به اداره امور مالیاتی اعلام نماید تا بر اساس آن اقدام گردد. نظر هیأت با اکثریت منطقت اعتبار است و نظر عضو که در اقلیت قرار گیرد باید در صورت جلسه درج گردد. در مواردی که هیأت نظر اداره امور مالیاتی را در مورد غیر قابل رسیدگی بودن دفاتر مودی مردود اعلام می‌کند باید مراتب را به دادستانی انتظامی مالیاتی نیز اعلام نماید.

تبصره 1- در اجرای بند (3) این ماده دو ماه به مهلت رسیدگی موضوع ماده (156) این قانون اضافه می‌شود.

تبصره 2- هرگاه طبق اسناد و مدارک ابرازی یا به دست آمده امکان تعیین درآمد واقعی مودی وجود داشته باشد، اداره امور مالیاتی مکلف است درآمد مشمول مالیات را براساس رسیدگی به اسناد و مدارک مزبور یا دفاتر، حسب مورد، تعیین کند.

در صورت داشتن درآمد ناشی از فعالیت‌های مکتوم که مستند به دلایل و قراین کافی باشد، درآمد مشمول مالیات آن فعالیت‌ها همواره از طریق علی‌الرأس تشخیص داده و به درآمد مشمول مالیات مشخص شده قبلی افزوده و مأخذ مطالبه مالیات واقع خواهد شد."

بخشنامه ها

[1368/04/04][408/10551]* نحوه برخورد پرونده های سنوات قبل از 68 که به بعد از 68 به هیات 3 نفری می رود

[1369/10/25][30/5/3889/48858]* احتساب درآمد مشمول مالیات سینماها

[1370/02/02][30/4/940/3794] وظایف ماموران تشخیص و اعضا هیئت حل اختلاف

[1370/04/25][30/4/5731/20572]* عدم تصویب یا تسلیم صورتجلسه مجمع باعث علی الراس نمی شود

[1372/05/27][30/5/2171/25624]* محاسبه درآمد سینماها

[1373/06/14][30/4/4989/17933]* سابقه نباید ملاک تشخیص مالیات شود

[1373/09/22][30/5/3558/50158]* تاریخ صدور پروانه تاسیس و اصلاحیه قانون

[1373/11/08][30/4/9146/59486]* محاسبه مالیات پیمانکاران

[1374/05/07][30/4/4583/25064]* عدم استفاده فرم فاکتور عملکرد 72 موجب رد دفاتر نمیشود

بازگشت

- [1374/06/18][30/4/5992/33264] *مهلت ابلاغ موارد غیر قابل رسیدگی بودن دفاتر
- [1374/07/23][30/4/7410] *هیأت صالح به رسیدگی موارد مطروحه
- [1374/08/25][30/4/9332/42654] *اجرای تبصره 98 در مورد مودیانی که دفاتر آنها رد میشود
- [1375/06/24][30/4/6887/27876] *نحوه تشخیص در آمد مشمول مالیات علی الراس
- [1376/01/26][30/4/605/2814] *لزوم اخذ مجوز جهت تعیین سیستم نگهداری حسابها
- [1376/03/11][30/4/2405/9790] *عدم کسب مجوز جهت تغییر وسایل نگهداری حسابها موجب رد دفاتر نمی شود
- [1377/05/03][30/4/4221/21034] هیئتهای حل اختلاف می بایستی به شکایت مودیان در خصوص آراء بند 3 ماده 97 نیز رسیدگی نمایند
- [1377/12/22][30/4/11324/60922] *محاسبه در آمد مشمول مالیات صاحبان سینماها و کسر عوارض در هنگام اعمال ضریب مالیاتی
- [1379/07/03][30/4/6177/30984] وضعیت مالیاتی شعب و نمایندگی های اشخاص حقوقی خارجی و موسسات مقیم خارج در ایران
- [1380/03/30][10085] دستورالعمل ارشادی در خصوص نحوه تشخیص اعطای تخفیف و رد نمودن دفاتر مودیان به مامورین تشخیص و ممیز کل و هیأتها حل اختلاف
- [1380/04/24][23650] وظایف حوزه های مالیاتی برای تعیین درآمد مشمول مالیات دفاتر اسناد رسمی
- [1381/05/24][211/3283/30309] دستورالعمل ارشادی در مورد رسیدگی به شرکتهای ساختمانی وقبول هزینه های واقعی ورعایت عدالت مالیاتی وبرگشت حداکثر با ضریب علی الراس
- [1381/06/18][211/3664/35072] دستورالعمل حسابرسی مالیاتی
- [1382/03/17][211/1478/12081] در مورد ابهامات به وجود آمده در مورد رسیدگی مالیاتی توسط حسابرسان وذخیره باز خرید سال 80وموارد دفاتر
- [1382/05/05][213/381/23377] لزوم رعایت تبصره 2ماده 97در مورد ردی دفاتر
- [1382/07/28][211/4350/40418] دستورالعمل در خصوص رسیدگی به پرونده های مالیاتی توسط سازمان حسابرسی
- [1382/11/15][201/6247/11304] فعالیت های اقتصادی موسسات موضوع ماده 2
- [1383/03/10][211/6217/3450] نحوه محاسبه کالاهای وارداتی در زمان علی الراس
- [1383/04/13][235/462/639/5818] دستورالعمل در خصوص نحوه رسیدگی وقطعی نمودن پرونده ها
- [1383/12/10][211/4904/21434] تشخیص و مطالبه مالیات پبله وران شاغل در نقاط مرزی کشور و اخذ مالیات مربوطه از مودیان واقعی
- [1384/03/01][211/372/3356] قانون استفاده از خدمات تخصصی حسابداران رسمی
- [1384/04/27][232/1060/7544] تا حد امکان درآمد از طریق رسیدگی به دفاتر تعیین گردد
- [1385/05/18][213/776/16199] تاکید بر تعیین درآمد مشمول مالیات واقعی از طریق رسیدگی و تحقیق و پرهیز از هرگونه اعلام نظر غیرکارشناسی در امور گزارشگری مالیاتی
- [1385/05/29][232/1623/18921] در خصوص رسیدگی به پرونده مالیاتی شعب و نمایندگی های شرکتهای خارجی در ایران
- [1386/06/10][52509] هیأت های موضوع بند 3 ماده 97 قانون مالیاتهای مستقیم با رعایت واقعیت امر خطر خود را مبنی بر تأیید دفاتر قانونی اعلام نمایند.
- [1391/08/17][د/230/27575] رأی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص ابطال ماده 6 آیین نامه راهکارهای افزایش ضمانت اجرایی و تقویت حسابرسی
- [1392/06/04][200/10100] صورتجلسه مورخ 20/3/1392 شورای عالی مالیاتی در خصوص کمک شهرداری ها به سازمانها و موسسات وابسته به شهرداری ها
- [1393/03/03][200/93/26] نحوه اقدام ادارات امور مالیاتی در موارد اشتباه سهوی مودیان در ثبت مبالغ برخی از اقلام اظهارنامه مالیاتی
- [1393/09/02][د/230/30107] ملحوظ نظر داشتن نرخ واقعی ارز در تعیین بهای تمام شده کالا در رسیدگی های علی الراس
- [1393/11/07][200/93/124] نحوه اقدام ادارات امور مالیاتی در موارد اشتباه سهوی مودیان در ثبت مبالغ برخی از اقلام اظهارنامه
- [1395/06/02][200/95/39] ابلاغ جدول ضرایب تشخیص درآمد مشمول مالیات عملکرد سال 1394 جهت اجراء در ادارات امور مالیاتی مستقر در شهرهای تهران، شمیرانات و ری (به استثنای شهرستانهای استان تهران)
- [1395/06/02][200/95/40] ارسال جدول ضرایب تشخیص درآمد مشمول مالیات عملکرد سال 1394
- [1396/02/09][230/96/15] ابلاغ تصویبنامه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در جهت مرتفع نمودن مشکلات مالیاتی واحدهای کوچک و متوسط در اجرای مقررات تبصره الحاقی ماده 29 آیین نامه اجرایی ماده 219 قانون مالیاتهای مستقیم
- [1399/01/31][200/99/16] نحوه بررسی و رسیدگی به اطلاعات پولی و مالی واصله از جمله تراکنش های بانکی

تصویب نامه ها و تصمیم نامه ها

- [1396/01/30][9520] اعمال مساعدت در جهت مرتفع نمودن مشکلات مالیاتی واحدهای کوچک و متوسط در اجرای مقررات تبصره الحاقی ماده 29 آیین نامه اجرایی ماده 219 قانون مالیاتهای مستقیم

دستورالعمل ها

- [1375/09/22][44276] *دستورالعمل ارشادی کادر تشخیص و نمایندگان هیئتهای حل اختلاف مالیاتی
- [1380/03/30][10085] دستورالعمل ارشادی در خصوص نحوه تشخیص اعطای تخفیف و رد نمودن دفاتر مودیان به مامورین تشخیص و ممیز کل

بازگشت

و هیأت‌های حل اختلاف

- [1381/05/24][211/3283/30309] دستورالعمل ارشادی در مورد رسیدگی به شرکتهای ساختمانی و قبول هزینه های واقعی و رعایت عدالت مالیاتی و برگشت حداکثر با ضریب علی الراس
- [1381/06/18][211/3664/35072] دستورالعمل حسابرسی مالیاتی
- [1382/07/25][213/467/3465] دستورالعمل حسابرسی مالیاتی برای حسابداران رسمی و موسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران
- [1382/07/28][211/4350/40418] دستورالعمل در خصوص رسیدگی به پرونده های مالیاتی توسط سازمان حسابرسی
- [1383/04/13][235/462/639/5818] دستورالعمل در خصوص نحوه رسیدگی و قطعی نمودن پرونده ها
- [1386/08/08][232/1232/70421] هماهنگی در تشکیل جلسات هیات بند (3) ماده 97 ق م م برای شرکتهای بزرگ
- [1387/03/29][232/611/28206] دستورالعمل اجرایی ساماندهی منطقه ای هیأت موضوع بند 3 ماده 97 قانون مالیاتهای مستقیم
- [1388/08/11][200/62626] صدور گواهی موضوع مابه التفاوت نرخ ارز اعتبارات اسنادی کالاهای سرمایه ای
- [1389/04/02][200/10228] تعیین حسابرس و بازرس قانونی شرکتهای موضوع ماده (1) آیین نامه نحوه انتخاب حسابرس برای شرکتهای دولتی
- [1389/07/21][200/21630] نحوه اجرای ماده 6 آیین نامه راهکارهای افزایش ضمانت اجرایی و تقویت حسابرسی موضوع تصویب نامه شماره 26510/ت 39039 مورخ 9/2/1388 وزیران عضو کمیسیون اقتصاد موضوع اصل 138 قانون اساسی
- [1389/10/08][200/29052] دستورالعمل فرآیند و برنامه ریزی رسیدگی و وصول مالیات اشخاص حقوقی و مشاغل
- [1390/08/22][200/19595] نحوه اجرای ماده 6 آیین نامه راهکارهای افزایش ضمانت اجرایی و تقویت حسابرسی
- [1391/08/16][230/27552] ثبت و پلمپ دفاتر درآمد و هزینه
- [1391/10/04][230/32269] تعیین کارگروه رسیدگی به پرونده مالیاتی عملکرد لغایت 1390 صرافان بصورت متمرکز در هر اداره کل
- [1393/02/07][200/93/501] نحوه رسیدگی به پرونده های مالیاتی وکلای دادگستری
- [1393/06/22][200/93/524] تسعیر ارز
- [1393/10/21][200/93/537] چگونگی برخورد و اقدام در ارتباط با اطلاعیه های واصله از سامانه دریافت اطلاعات موضوع ماده 169 مکرر قانون مالیاتهای مستقیم در رسیدگی
- [1398/11/26][230/60694] دستورالعمل اجرای مفاد ماده (97) قانون مالیات های مستقیم اصلاحی مصوب 1394/04/31 برای حسابرسی اظهارنامه های مالیاتی اشخاص حقوقی میانسال با تاریخ ابتدای سال مالی 1397/06/01 و به بعد
- [1398/12/24][200/98/521] حسابرسی مالیاتی پرونده های مربوط به فعالیت های مرتبط با قراردادهای شبکه مدیریت زنجیره تأمین و توزیع فرآورده های نفتی و پمپ بنزین ها (برندینگ ها)
- [1398/12/24][230/66610] تعیین بهای تمام شده واقعی کالاهای وارداتی در موارد تشخیص علی الراس
- [1399/03/07][200/99/508] نحوه انتخاب مودیان برای حسابرسی پروندههای مالیاتی عملکرد سال 1398 اشخاص حقوقی و صاحبان مشاغل که شروع سال مالی آنها بعد از تاریخ 1397/05/27 میباشد

رای شوراها

[1372/11/05][30/4/12701]*مهلت ابلاغ

- [1384/01/23][201/394] تسری یا عدم تسری مفاد ماده 3 آیین نامه اجرایی موضوع تبصره 4 قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه ای حسابداران رسمی